

Nepál

a világ teteje

Írta és fényképezte:
Kovács P. Attila
www.kpa.hu

Nepálról az emberek többségének a Mount Everest (nepáliul Sagarmatha, tibeti nyelven Csomolungma) jut eszébe, a Föld legmagasabb pontja, a Himalája hegység csúcsa 8848 m magasságával. Évente többször tudósítanak a médiában arról, hogy mikor melyik vakmerő hegymászó próbálja meghódítani ezt a hegycsúcsot, hogy ott kitűzhesse zászlóját. Kevesebben tudják azonban azt, hogy a világon található 14 db 8000 méter feletti hegycsúcs közül 8 szintén itt található. Ez egy színes ország, a hegymászás szerelmesein kívül minden turista rengeteg érdekes látnivalóval gazdagodhat.

Nepál független dél-ázsiai állam. India és Kína közé ékelve, a Himalája területén fekszik. A kínai határvonal a Mount Everest közepén halad keresztül, de a csúcsot csak a nepáli oldalról lehet megközelíteni. Nepál Magyarországnál másfélszer nagyobb, tengerparttal nem rendelkezik. 1768 óta tartó függetlenségét több-kevesebb külső segítséggel sikerült megőriznie. Tíz éven át dúlt a polgárháború, avagy a maoista felkelés, a nepáli forradalom, ki hogyan nevezi. 1996-ban robbant ki, a legelmaradottabb régióból indult, a legsanyarúbb helyzetben élő

magyarok (nem magyarok!) közül. Az áldozatok száma 13 és 20 ezer között volt, pontos adat nincs, a becslések politikai oldaltól függően ingadoznak a hétezeres skálán. Miután békét kötöttek a maoisták a többi párttal, leszerelték a hadseregüket. 2007. december 28-án, történelmi szavazás eredményeként, a parlament a királyság eltörlése mellett foglalt állást, majd az újonnan megválasztott nemzetgyűlés 2008. május 28-án eltörölte a 240 éve fennálló monarchiát és Nepált demokratikus köztársasággá nyilvánította. Három hetet adtak az uralkodónak, hogy elhagyja palotá-

ját. Ezzel a nepáli királyi tisztség megszűnt. Gjanendra elfogadta a döntést és betartva a határidőt, önként távozott.

A Katmandu-völgyben talált neolitikus eszközök bizonyítják, hogy a Himalája vidékén legalább 9000 éve él ember.

I.e. 1000 körül a régióban kis királyságok és nemzetségek szövetségei álltak fenn. Ezek egyikeből, a Shakya nemzetségi szövetségből származott Siddharta Gautama herceg (i.e. 563-483), aki lemondott a királyságról, aszkétikus életet élt és akit Buddha néven ismerünk.

A Mount Everest (nepáliul Sagarmatha, tibeti nyelven Csomolungma) a Föld legmagasabb pontja, a Himalája hegység csúcsa 8848 m magasságával.

2011. április közepén megkezdődik a Mount Everest nagytakarítása: a környezetvédő akciót szervező Nepál bízik abban, hogy 2012-re megtisztíthatják a világ legmagasabb hegycsúcsát a szeméttől. A Saving Mount Everest 2011-2012 elnevezésű kam-

pányban nemzetközi közösség is részt vesz. A szervezők szerint az idei, júniusig tartó művelet során hozzávetőleg nyolc tonna szemetet akarnak lehozni a Mount Everestről és a hegymászó útvonalakról. Az akció nemcsak egyszeri nagytakarítást jelent, hanem

kétéves program arra, hogy kialakítsák a felelős hulladékgazdálkodás fenntartható rendszerét a környéken. A hulladékokat nem csupán az utóbbi évek expedíciói hagyták ott, sokkal régebbi, akár az 1970-es évekből is származhatnak.

A világon található 14 db 8000 méter feletti hegycsúcs közül 8 szintén itt található a Himalája hegységben

A szafarira elefántháton mennek a turisták

Nepál meglehetősen érintetlenül vészelt át az évszázadokat és a modernizációra törekvést. A szomszédos Indiával ellentétben, soha nem volt gyarmat.

A fogalommmá vált nepáli gurka harcok mindannyiszor sikerrel verték vissza a britek mohó támadásait. Ennek köszönhető, hogy az ország megtudta őrizni tradícióit, nemzeti arcukat. Számítalan, nyelvében, kultúrájában nagyon különböző népcsoport alkot egy meglepően egységes nemzetet.

Mindegyik saját népviseletét hordja, szokásaik a mai napig alig változtak. Nepálban a hinduizmus és a buddhizmus a két fő vallás. Szinte minden sar-

kon van egy-egy szentély, amit sűrűn látogatnak is a hívők.

Gyümölcsből, rizsből, virágfüzérből összeállított ajándékokat hoznak azoknak az isteneknek, akiktől az aktuális segítséget várják. Van néhány keresztény misszió is, gyakran valamilyen karitatív tevékenység köré szerveződve.

Nepál olyan, mint egy hosszúkás domboldal, aminek az egyik oldala szubtrópusi alföld, a másikon, megnyolcezes csúcsok sorakoznak. Az alföldi felén a dzsungelben, alligátor, elefánt, orrszarvú és tigris is látható.

A nemzeti parkok madárvilága is gazdag, fotós turisták számára paradicsomi lehetőségeket nyújtanak.

Nepál első nemzeti parkja a Chitwan Nemzeti Park, amelyet 1973-ban alapítottak, és 1984-ben a Világörökség részévé választottak. Területe 932 km². Az északi és nyugati részén a Narayani-Rapti folyórendszer képez természetes határt az emberi települések és a védett terület között. Ennek a parknak a lakója a bengáli tigris is, populációja növekvőben van, mert sikerült megfékezni az orvadásokat, de a nőstények száma így is csupán 6 egyed/100 km².

A szafarira vágyó turisták a szárazföldön elefánthátról figyelhetik meg az állat és növényvilágot, a vízben pedig csónakokkal lehet bejárni a vidéket.

Jégmadár

Elefántfürdetés a Chitwan Nemzeti Parkban

Kathmandu, Nepál fővárosa a Himalája Kathmandu nevű völgyében, a Bagamati és a Visnumati folyó mentén fekszik, kb. 1300 méterrel a tenger szintje fölött. Éghajlata kellemes, monszuni.

A várost a 8-16. században Kantipurnak hívták, mai nevét egy 1596-ban emelt templomról kapta (kath jelentése fa, a mandu szó: templom). Fekvése festői, utcái hangulatosak - nevari stílusban épített pagodatemplomaira a vörös téglá, az agyag, a szög nélküli faszerkezetek, a fa díszes megmunkálása jellemző. Az óváros központja a Hanuman Dhoka tér (hanuman=majom, dhoka=ajtó). Ezt a teret Bashandapur Durbarnek is hívják. (bashandapur=terület, durbar=palota).

A teret tucatnyi, vörös téglából épített, faragott faoszlopos, többfedelű pagoda, hindu és buddhista templom veszi körül, amelyek a 14. és 18. század között épültek. Kathmandu a valamikor igen jelentős Tibet-India kereskedelmi útvonalnak köszönheti létét. Annak idején itt tartottak pihenőt a karavánok a Himalája fáradságos megmászása előtt, vagy éppen utána. A kereskedők városa ez, gazdagsága is innen ered. Egymást érik a díszes templomok, kegyhelyek, sztúpák, pagodák. A csodálatos faragású kapuk és erkélyrostélyok mögött az élet ma is olyan, mint évszázadokkal ezelőtt lehetett.

1382-ben Jayasthiti Malla került a völgy urává. Ő alapította a Malla-dinasztiát. Három generációval később a korábbi országot megosztotta a három fivér és a hűg, így Kathmandu, Lalitpur, Banepa és Bhadgaon lett a négy főváros, amelyek ebben az időszakban kezdtek el felvirágozni.

Kathmandu bevásárló utcájának forgataga

Patang város központja

A városközpontban jól megférnek együtt a madarak, az állatok és emberek

Több pagodát és palotát építettek. Az egyes városok, amelyek összenőttek nagyon hasonlítanak egymásra, mert a felosztott királyságban a három fivér egymással versenyezve hasonlóan építette fel a saját fővárosát. A járatlan utazó össze is keverheti ezeket, amelyek azóta is megmaradtak fenséges pompájukban. A nepáli építészet legrégebbi és legeredetibb alkotásai a pagoda és a sztúpa. A sztúpa csak buddhista jellegű építmény, a pagoda hindu eredetű templom, de buddhisták is használják. A pagoda három részből áll: lábazat, főszerkezet és tetőszerkezet.

A lábazat általában négyszögletes, esetleg többemeletes kialakítással. A sztúpa szerkezetileg öt részből áll: 1. az általában négyszög alaprajzú, és lépcsőzetes kialakítású lábazat; 2. erre épül tömör téglából egy hatalmas félgömb. Ezt mésszel vakolják, és mindig fehér mésszel festik.

A négy oldalon általában oltárok helyezkednek el; 3. félgömb alakú nagy testre egy-egy négyszögletes rész kerül, minden égtáj felé néző Buddha szemével, amely jelképezi Buddha bölcsességét és azt, hogy mind a négy irányban mindenkire egyformán figyel és vigyáz; 4. egy 7 vagy 13 lépcsőből álló, bronzal borított rész (a 13 lépcsőfok, amit Nirvanába jutáshoz végig kell járni); 5. a Nirvánát szimbolizáló oszlop.

Bodhnath és környéke ad helyet a legnagyobb tibeti sztúpának, és számos tibeti buddhista kolostornak. A sztúpa első változatában már a IV. században megépült, azonban a XIV. században nyerte el mostani méretét és fontosságát.

A sztúpa körül kolostorok, művészeti iskolák, a buddhista élet fontos elemi kapnak helyet.

Buddhista szerzetes

Az élő legenda

A középkorban, egy alacsony kasztbli leányka álmot látott. Káli istennő jelent meg álmában, aki arra utasította, hogy menjen el a királyhoz, és mondja meg neki, építtessen a számára templomot, és abban a templomban az istennő megszemélyesítője ő legyen. A kislány szemeiből ettől kezdve földöntúli erő sugárzott. Az álom híre eljutott a királyhoz, és magához hívatta a gyermeket. A tekintetét és a fellépését, valóban démoninak találta, és megijedt tőle. A lánykát száműzte a városból. A királynő azonban kijelentette, hogy a száműzött leánykából a démon belé szállt, és követelte a gyermek visszahívását és kívánságának teljesítését. Azt állította, hogy addig nem lesz eső, míg a lánykát vissza nem hívják. A király megijedt felesége elborult elméjétől és a vészjósló jelektől. Kiadta a parancsot, hogy a kislányt azonnal hozzák vissza az ő kocsiján, és két fiú kísérelje a saját kasztyából. Így a kislány diadalmenettel tért vissza Kathmanduba. Jelenlététől a királynő újra magához tért, és az eső

is megeredt. A király ekkor felépíttette a templomot, szemben a királyi palota tróntermével, a Gaddi darbarral.

Azóta mindig él a Kumari Bahalban (kumari=szűz, bahal=kolostor) egy leányka, akit a papok és a vének tanácsa titokzatos szertartások közepe választ ki az esélyesek közül. Az istennő addig van jelen a lánykában, míg az gyermek, és sem sebesülés, sem betegség nem éri. Amint a pubertás korbá lép, vagy megsebesül, vagy beteg lesz, nem istennő többé. Rendszerint három-négy éves a gyermek, akit a papok megtalálnak a Banra nemzetség leányai közt, és általában hét-tíz évig lakik a Kumari Bahalban, mint Élő Istennő. Amikor „az égi jel” megérkezik, isteni mivolta megszűnik. Visszatér családjához, normális életet élhet. Férjhez is mehet. Az utóbbi időben elterjedt, hogy a Kumarik férjei házasságkötés után hamarosan meghalnak. Ezért nehezen tudnak férjhez menni, ettől szomorúak, de lelkük mélyén Istennők maradnak.

Baudhanath sztúpa Kathmandu központjától 7 km-re a Kis-Tibet városrészben található. Ez Ázsia legnagyobb Sztúpája, 2500 évvel ezelőtt ManaDeva király építtette.

Swajambunath sztúpa Majmok Templomaként is ismert, 2000 éves szent hely, amely egyike a legnépszerűbb nepáli szimbólumoknak. Kathmandutól 4 km-re, 80 m magas dombon van, 600 lépcső vezet fel a sztúpához. A sztúpa fehér lépcsős alakja, a négy alapelemet, a földet, a vizet, a levegőt és a tüzet szimbolizálja, míg a 13 gyűrű a hegyes templomtornyon a tudás 13 fokát mutatja. A legenda szerint egy lótuszvirág helyén, amely akkor virágzott, amikor még Kathmandu-völgy egy óriási tó volt.

